

CDA themabijeenkomst

“Volgen mensen het geld, of volgt het geld de mensen?”

- *Waarom hebben we (krediet)crisis*
 - *Contouren van de duurzame bank van de toekomst*
 - *De dominante rol van geld en financiële belangen (-instellingen) in de huidige politiek*
 - *Hoe verhoudt zich dit tot de identiteit en het profiel van de christendemocratie (nu en toekomst)*
 - *Welke rol hebben bestuurders en politici*
Hoe zit het met de innovatiemiddelen – perspectief van de provincie
-

Waarom hebben we (krediet)crisis

Een kredietcrisis in 7 stappen:

- Vanaf 2000: lichtvaardige hypotheekverstrekking in U.S.A
 - hypotheekpakketten vanuit U.S.A. wereldwijd verkocht aan banken (met goede rating)
 - vanaf 2007 komen huizenbezitters U.S.A in problemen (stijgende rente/werkloosheid)
 - hypotheekpakketten dalen fors in waarde
 - banken moeten grote verliezen nemen, vertrouwen tussen banken valt weg
 - ook consumenten verliezen vertrouwen, enkele banken vallen (bijna) om
 - overheden moeten ingrijpen om banken overeind te houden
-

Een economische crisis in 5 stappen:

- overheden moeten fors (extra) geld lenen om banken overeind te houden
 - overheidstekorten lopen sterk op, vertrouwen in overheden / landen staat onder druk
 - nadruk komt te liggen op aflossen schulden (bij overheden, bedrijven, banken en consument)
 - aflossen schulden is te vergelijken met sparen (geld komt niet direct in de economie terecht)
 - de economie valt voor meerdere jaren zo goed als stil
-

Waarom hebben we (krediet)crisis?

- mensen willen graag een mooi / eigen huis
- bankiers willen graag een bonus
- banken / bedrijven / aandeelhouders willen graag meer winst
- overheden willen hun burgers (kiezers) diverse faciliteiten bieden
- door te lenen kunnen mensen, bedrijven, banken en overheden sneller “groeien”
- de benodigde discipline om zorgvuldig te lenen is geleidelijk verminderd
- hebzucht kon zo de overhand krijgen, integriteit verdween naar de achtergrond

Wat hebben we nodig?

- betere regels, adequaat toezicht
 - bewustwording, (begrotings)discipline
 - integer, deskundig en inspirerend leiderschap
 - tijd
-

Contouren van de duurzame bank van de toekomst

- stakeholders i.p.v. shareholders (Rijnlands vs Angelsaksisch model)
- naar kleinere banken?
- consumentenbank (onder controle overheid) los van investmentbank (vrije markt)
- eenvoud en transparantie, terug naar de basis
- invoeren bankierseed?
- bonussen en topsalarissen aan banden (systeembanken)
- aanpassing depositogarantiestelsel?
- waak voor te veel regels! (Zorgplicht, Klantintegriteit, Basel 3, WfT, vakmanschap)

Conclusie:

- op al deze fronten wordt actie ondernomen; veel gebeurt achter de schermen.
- de bank van de toekomst wordt niet op een dag gebouwd (geleidelijk proces)
- in media, politiek en publieke opinie wordt e.e.a. op de voet gevolgd
- moeilijke materie, veel nadruk op incidenten (salaris topman)

De dominante rol van geld en financiële belangen (-instellingen) in de huidige politiek

- huidige crisis heeft met name een financiële achtergrond
- financiën en economie staan derhalve hoog op agenda van o.a. burgers en politici

Geld is oorspronkelijke functie van ruilmiddel ontgroeit.

Geld betekent ook:

- status, macht
- onafhankelijkheid, zekerheid
- wensen in vervulling laten gaan
- in verleiding komen / gebracht worden

Geld is daarnaast:

- een ijkpunt / graadmeter geworden (kengetallen, indexen)
- een beloningsinstrument (bonussen)
- een vergelijkingsmaatstaf (benchmarking, vergelijking / consumentensites)
- een (afgeleid) financieel instrument (vgl: hypotheekpakketten, securitisaties / "derivaten")
- de motor achter de vrije markt economie

Voor veel instellingen en individuen is geld een doel op zichzelf geworden: geld om het geld, het verzamelen van (steeds meer) geld. De relatie met de onderliggende realiteit is in veel gevallen uit het oog verloren. Geld is van middel tot doel geworden.

Er is een wereld ontstaan waarin geldstromen, geldposities en financiële transacties niet of nauwelijks meer te herleiden zijn tot concrete, begrijpelijke fenomenen zoals goederen, diensten en mensen. Deze wereld kent een eigen dynamiek die moeilijk te doorgronden, beteugelen of te sturen valt.

Hoe verhoudt zich dit tot de identiteit en het profiel van de christendemocratie (nu en toekomst)

Er zijn voor de beantwoording van deze vraag meerdere invalshoeken te kiezen en diverse (CDA) bronnen te raadplegen.

Een essentiële bron: de evangeliën uit het Nieuwe Testament. Bij herlezing van de vier evangeliën blijken daarin 36 verwijzingen naar "geld", rijkdom en bezit voor te komen:

- Matteus: 9, Marcus: 8, Lucas: 16, Johannes: 3

Boeiend en relevant in deze context blijken de volgende 8 citaten:

- "Geef aan wie iets van je vraagt, en keer je niet af van wie geld van je wil lenen" (Bergrede, Matt. 5)
- "Niemand kan twee heren dienen, (...) jullie kunnen niet God dienen en tegelijk de Mammon" (idem)
- "Het zaad dat tussen de distels is gezaaid, dat zijn zij die het woord wel horen, maar bij wie de zorg om het dagelijkse bestaan en de verleiding van de rijkdom het woord verstikken, zodat het zonder vrucht blijft" (idem, de Zaaier)
- Over de knecht en de uit angst begraven munt (talent):: zijn heer antwoordde de knecht: "Je bent een slechte, laffe dienaar (...). Had mijn geld dan bij de bank in bewaring gegeven, dan zou ik bij terugkomst mijn kapitaal met rente hebben terugontvangen. Pak hem dat talent maar af en geef het aan degene die er tien heeft." (Matt. 25)

-
- ..."En is het een verdienste als je geld leent aan degenen van wie jullie iets terug verwachten? Ook zondaars lenen geld aan zondaars in de verwachting alles terug te krijgen. Nee, heb je vijanden lief, doe goed, en leen geld aan anderen zonder iets terug te verwachten; dan zullen jullie rijkelijk beloond worden" (Luc. 6).
 - Over het delen van een erfenis:"Pas op, hoed je voor iedere vorm van hebzucht, want iemands leven hangt niet af van zijn bezittingen, zelfs niet wanneer hij die in overvloed heeft" (Luc. 12).
 - Over relativiteit; de arme weduwe die twee munten offert: .."Deze arme weduwe heeft meer gegeven dan alle anderen. Want de andere hebben iets van hun overvloed geofferd, maar zij heeft van haar armoede alles gegeven wat ze die dag nodig had voor haar levensonderhoud" (Luc. 20)
 - Jezus jaagt de handelaren de tempel uit: "Jullie maken een markt van het huis van mijn Vader" (Joh. 2).

Interpretatie / conclusie:

- NT bevat herhaaldelijke oproepen om armen te steunen en tevens waarschuwingen voor de gevaren van rijkdom
- Volgorde van aanwending geld volgens Jezus: 1. aanwenden, gebruiken, investeren!; 2. ondersteuning van de armen; 3. naar de bank brengen; 4. in de grond begraven of onder het matras verstoppen.
- Ook 2000 jaar geleden waren er mensen die het geld als doel op zichzelf gingen beschouwen; zij gingen geld verafgoden in de (duivelse) gedaante van Mammon. Zij vergeten het ware goddelijke principe uit het oog: geld is een middel om van te leven, niet een doel om voor te leven.

Vertaald naar de huidige tijd en het thema van vandaag:

In een periode van toenemende welvaart is de factor “geld” een steeds grotere rol gaan spelen. Geleidelijk zijn mensen en instellingen (niet alleen bankiers) het geld gaan volgen, ze zijn bezit gaan najagen, rijkdom als enig doel gaan zien.

- Het geld dient de mens te volgen en niet andersom. In essentie is geld nog altijd een ruilmiddel. Het vergemakkelijkt de dienstverlening en handel tussen mensen, bedrijven, instellingen en landen.
- Jezus roept op om geld te investeren, te schenken of uit te lenen. Hij verwerpt het vergaren van rijkdom als doel op zich. Het oppotten van geld (uit angst, zonder concreet doel) acht hij een laffe, nutteloze daad.
- De Bijbel is ook vandaag nog een inspirerende bron, een nuttige spiegel voor mensen (niet alleen voor Christendemocraten).
- Voor bestuurders en politici luidt de boodschap: laat geld op een verstandige wijze rollen, investeer in de toekomst, ben niet bang om fouten te maken en steek de helpende hand uit naar hen die het moeilijk hebben.